

СПОРТ
Боксах йолча чемпионате
котбайннараш бовзийтар мехка

16

Газет арадувл 1923-ча шера
майгсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

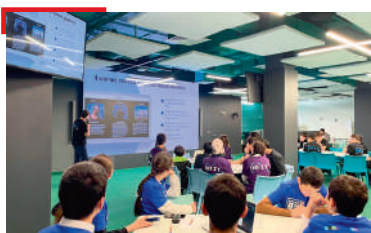
№18 (12695)
Майгсела
буттг,
22 ди, 2025 шу

СЕРДАЛО

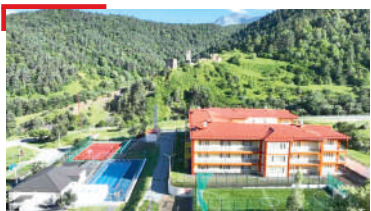
WWW.SERDALO.RU

ПАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

ИЛІМАН НОВКЪА
Ишкол 21 оалача
моттигерча IT
говзанчашта юкъе яхъ
хилар

7

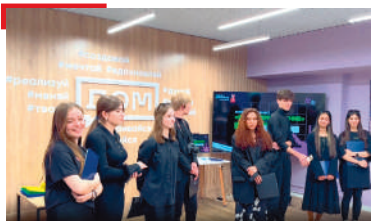
БЕРІЙ АХКА
3700 гаргга вай
мехкара бер лагерашка
салолаш хургда

8

ДИНА НАВКЪАШ
«Довза хъай дин» яха
яхъаш дїайихъар вай
мехка

10

ЗАМАНХОЙ
«Хъалхарчар болама»
медиаххетаче
дїайихъар Магасе

13

КХЕРАМЗЛЕ
Хих лорабала безилга
дийцар кадеташта

15

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Наъха дикал - дукхал
Палгїай мехкарча дезала Мурмански
областа губернатора совгїат делар

2

**Наъха
хъашташ**

Магасерча Кулиева
урам тїара берий
майда меттаоттае
лерхї

5

ГІалгІайчен бахархой дІахо а кхадж тоссаш ба, тоаде деза доазонаш хоржаш

Аькхенаькьан Марем

ГІалгІайче дІахо дІахьош ба юкьара доазонаш тоа-дайт кхадж тассара болх. 40 эзар совгІа болча республикан бахархоша шоаш-та хетар хьааьннад, аьлар ГІалгІай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Из деш да «Фусамаш, ша-хьара хьал» яхача кьаман про-екта чудагІаш. Бувца болх дІаболабаьча 2019 шера денз, Росссе 72 000 моттиг тоаяьй, царех 190 ГІалгІай мехка я.

Белгалдоаккх, бахархой таро я республикан ийс доал дара даькь тІарча 54 юкьар-ча доазонах шоашта бакьаьха хетар хьахаржа. Кхадж тоссарг-ба аьтинга бетта 12-ча денга кхаччалца.

ГІалгІайче хьалха я, дуккха хІама цхьана дохкар дегІакхувлача

Аькхенаькьан Марем

ГІалгІайче хьалхара моттиг йоаккхаш я Росссе ГІолла оп-тови оалача кепара хІамаш йохкаш хилара даькь тІа, цо гойтар 94,6 % тІакхийтта хилар, 2024 шера хин-начунца нийсдича, аьлар «Сердало» газетага респу-бликан Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

Цу тайпара толам бак-ка таро хилар моттигерча Іаьдало даим болх дІахьош хи-ларах, иштта кьайлагІа лела-бу доалахьара болх гучабоак-кхаш кьаьхегарах. Цул совгІа, мохк дегІабара деш дар хІара денна тІакхеташ да, хІаьта ад-министративни новкьарле-наш ца хиларо доалахье лела-ерий хьалаш тоаду. Из бахьан долаш, бизнес ший болх дикагІа вІашагІболлаш я «кьайлагІа» из хургбоацаш, законо дІадедхача тайпара болх бара.

ГІалгІайчен кулгалхочо Ке-ламатанаькьан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, даьхача то-ламаша хьагойта паччахьалкхе-но хержа никь нийса болга.

«Административни даькь тІа нийслуш дола кхоачам-боацараш юадахара, эконо-микан хьал кьаьгга хилийтара деш дар накьадоал инвесторий тешам хургболаш, цо кІийле ю дегІадара хьал тешшаме де», - аьлар мехкадас.

Келаматанаькьанчо иштта тІатехар, республика даьхача толамаш тІа саца лаьрхІа ца-хилар, цо дІахо а болх берг-ба экономика дегІайоалаяра тІехьа, керда инвестицеш юкь-ейоахаш, цо таро лу ГІалгІайче дегІайоалае.

КИФ-2025: ГІалгІайчено газопровод хьаелларгья «Агрокомплекс Шолже» оалача АО

Аькхенаькьан Марем

Кавказа инвестицей кхета-че «Агрокомплекс Шолже» АО доазон тІа газопровод хьаел-ларгья. Цу лоархІамеча кхета-чене дакьа лоацаш хургва РФ Паччахьалкхен Председатель Мишустин Михаил, яхаш, хоам бу ГІалгІай Республикан Кулгалхочун, Паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Республикан Іаьдало бел-галгьяьй кхыйола планаш а, уж кхоачашьергья Кьилбасе-да Кавказа лоархІамеча инве-стицей кхетачене. Цу тайпара, КИФ дІахьош, лоархІамеча каь-хаташга кулг яздергда, цу юкье ГІаьбартой-Балкхарой респу-блика, Селий мохк а болаш, мах бара, Іилман, культуран доакь-ош чулоацаш.

Цул совгІа, лоархІаме барт бе лаьрхІад Росссельхозбанкаца инвестицей проекташ хьалла-цара, иштта «РЖД ОАОца, Нох-чий Республикаца, транспор-тни даькь тІара болх дикагІа дегІабоалабара.

Иштта барт беш, кулг язде лаьрхІад «Урхаллен компане ООО «КІалах ГІирсаш деча про-мышленноста технопаркаца», цхьаькха кІалах ГІирсаш деш йола пхьоалле хьаелла дагахьа.

ГІалгІайчен кулгалхочо Ке-ламатанаькьан Махьмуд-Іаьлас белгалдир, КИФ республикан экономически таронаш гой-таш, керттерча даькь тІа инве-стицеш юкьейоахаш бола болх дІабахьара йола кІийле я.

«Со тешаш ва, цига дакьа лацаро керда таронаш хьаел-лаш, кьамашга юкьера був-зам чІоагІбергхиларах», - аьлар

мехка кулгалхочо.

Белгалду, ГІалгІайчен ви-калаш цига дакьалоацарг-да туризма, промышленноста даькь тІа, иштта экономиче-ски дегІадара хьал а дувцарг-да. Республико цига гойтаргья «РИАК» ООО, «Инвест-Строй-проекта» стендашка ГІолла эконо-мически таронаш.

Кхетаче дІайоалаяла массехк

ди мара дисадац, из дІахьоргья майтсела бетта 25-ча денгара 27-ча денга кхаччалца Мине-ральни Воде, хІаьта мохк кийчо яь боалаш ба.

«ГІалгІайче кийча я цига дакьа лаца. Со тешаш ва реги-оне керда инвестицей проек-таш юкьеяхара из дика кІийле хиларах», - аьлар Келаматанаь-кьан Махьмуд-Іаьлас.

ГІалгІай мехкарча дезала Мурмански областа губернатора совгІат делар

Аькхенаькьан Марем

Халкьашта юкьера дезала ди долаш, Мурманске белгал-бир моттигера дика дезалаш. Губернатора Чибис Андрейс совгІаташ делар дика дезал

кхебаьрашта, яхаш, хоам бу ГІалгІайчен цигарча масса-зарча викала зарбан болх ле-лабераша.

СовгІаташ деннарашта юкье ба Балкойнаькьан Исропила

боккха дезал, уж ва цхьан фу-саме ийс саг. Балкой Любай-на Мурмански областа «Наьна сийле» яха хьарак делар, из иштта деннад кхыча ноанош-та а, диь е кхы дукхаргІа бераш цар дале.

Ер шу
доладелча денз,
ГІалгІайчен СВО
доакъашхошта
102 лаьтта
деннад

Аькхенаькъан Марем

ГІалгІайчен Іаьдало
дІахо а хьаллоац,
лаьрххІача опера-
це доакъашхой. Ер шу
дІадоладелча денз,
біухошта 102 лаьтта
деннад, цу тІа шоашта
цІенош хьалде таро хур-
гІолаш.

2024 шера денз, ре-
спубликера СВО даькъ тІа
хьожабаяча біухошта 463
каьхат делар, шоай доа-
лахъара боахам эца. Кхы а,
майтсела бутт чакхбалале,
215 лаьтта царна лургдо-
лаш да.

ГІалгІайчен кулгал-
хочо Келаматанаькъан
Маьхмуд-Іаьлас белгал-
дир, лаьтта луш хиларо цар
дезала дикка новкъостал
деш хилар.

«Цунца цхьана, уж ххота-
бенна бахаргболча мотти-
ге хьалъе лерхІ берий беш,
Іодохкагда наькъаш, цо
таро лургъа хургболча ба-
хархошта дика вахара хьа-
лаш хьаххолла», - аьлар цо.

ГІалгІай мехка кадастрови балха хетаяь кхетаче хилар

Аькхенаькъан Марем

ГІалгІай республикан кул-
галхочо Келаматанаь-
къан Маьхмуд-Іаьлас
тІадиллача декхарах, кхета-
че дІайихъар. Из хетаяь яр
кадастрови балха. Миниму-

ществе дІайихъача кхетаче-
не дийца дош дар мехкар-
ча наьха боахамий хьакъе-
хъа, яхаш, дийцар ГІалгІай
Республикан Паччахьалкхен
зарбан болх лелабераша.

Керттера дийца дош дар

кадастрови балха йоазош-
ка нийсденна ГІалаташ тоадар.
2024 шера тІахьожам болх
дІахьош, республикан цхьац-
ца йолча кхаленашка кхоа-
чамбоацараш нийсделар. Цу
ГІулакха Росреестра, Роска-
дастра юкьера болх тоабе

лаьрхІад моттигерча админи-
страцеша, царна чуйоагІача
компанеша.

Цул совгІа, кхетаче доакъ-
ашхоша белгалдир, боаха-
машта доагІаш дола каьхаташ
нийса оттадара наха деш дола
новкъостал лоархІаме хилар.

Илдарха-
ГІалий тІа СВО
а Сийлахь-
боккхача
Даьймехка тІема
а турпалхошта
сийлен улг
оттадаьд

Гаьгенаькъан Мартина

Илдарха-ГІалий тІа,
«Берий дуне» яхача №6
йолча берий беша даькъ
тІа ЛаьрххІача операце,
Сийлахь-боккхача Даьй-
мехка тІема турпалхой
сийна улг хьадиьллар.

ДукхагІа дола деша даха
ха яланза бераш Украине
дІахьош йолча лаьрххІача
операце біухой гаргара да,
цунца дувзаденна из улг
хьаделлара хаттар а этта-
дар. ЛоархІамеча кхетачене
дакъа лоацаш бар админи-
страце викалаш, СВО вете-
ранаш. Кийчбаь гойтам хи-
ларал совгІа, хьаьшашта бе-
раша шоай кхоллам бовзий-
тар.

Кхетаче Даьхенцара
безам совбаккха дагахъа
кийчъаь хиларах, біухоша
берашта хьалхадаьккхар,
исторически бакъдар лора-
де дезилга, моллагІа йолча
хана а, вай кхоане баьхан
долаш моастагІчоа духьал-
лаьттача біухой сий де де-
зилга.

Психически могошалах йола моттиг хьайийллар вай мехка

Коазой Мадина

Илдарха-ГІалий тІарча дар-
банче ментальни могоша-
лах йола моттиг хьайийл-
лар. Цига дакъа лоацаш бар
унахцІенон ГІулакхех йолча
министерствон хьалха латта
Іалбаканаькъан Зара, шахъа-
ра администрацера хьаки-
маш, Юкьарча палатан доакъ-
ашхой, иштта кхыбола хьа-
ший. «Сердалога» из хоам бир
цу оагІонцарча министр-
стве. Психологически, пси-
хиатрически оагІонцара ГІо
дара тІехъа вІашагІеьллай из
моттиг, къаьстта чІоагІа из
ГІо эшарех ба СВО доакъаш-

хой, цар дезалаш.

«Таханарча хана из моттиг
хилар вайна массанена чІоагІа
лоархІаме да. Халача хьале эт-
тача, боккха бала текхача наха
боагІаца боарамера психоло-
гически ГІо эш. Даьхе лораеш
латтарий, цар цІагІарча наьха
оагІув хьаллоацаш, массахана
уллуь, эшаш дола новкъостал
деш хила деза вай.

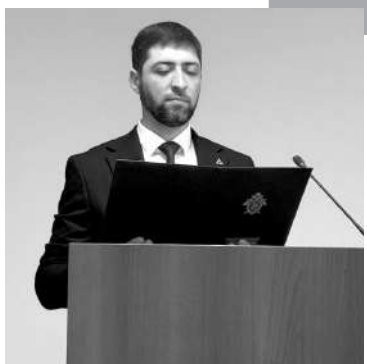
Цу ГІулакха лаьрхІа кийч-
баь болхлой ба тха, халчаэт-
тача, цІагІара саг дІаваьнна
ГІайгІано вІашкабихъарашта
новкъостал деш», - белгалдир
министра, ший къамаьла юкье.
УнахцІенон министерствос яха-

чих, кердача моттиге болх беш
хургба лораш-психиатраш, пси-
хотерапевташ, лораш-психоло-
гаш, вахара оагІонцара болх-
лой. Психиканна Іоткъам хин-
нарашта, тІема аренашка хало
лайнрашта ГІо дергдолаш,
лаьрххІа кийчбаь ба уж болх-
лой.

«Дарбанчера арабаьнна
цІабахача дІахо а ГІо дергдо-
лаш, терко лоаттаергІолаш,
кийчъаь я из моттиг. Къаьстта
йоккха терко лоаттаергІа цига
біухой дега хьал меттаоттада-
ра, иштта цар цІагІарча наьха
хьал аттача даккхара.

Цу моттига дІахьоргдолча
декхарашта юкье керттерча-

рех да бахархошта мах боацаш
психологически, психотерапев-
тически оагІонцара ГІо лоатта-
дар, тІема доакъашхой, цар де-
залий хьал меттаоттадар, гет-
тара чІоагІа ГІайгІанга баха,
метта ца боагІаца наха новкъо-
стал дар, дег чура кхерам дІа
ца боаларий хьал меттаотта-
дар, иштта кагирхошца, кхувш
латтача берашца нийсача нов-
къа доахаш болх бар, могош бо-
ацарий цІагІарча нахаца цхьац-
ца хІамаш царна хьалхадоахаш,
уж Іомабеш кхетаче дІаьхъар,
цхьа доккхача хатара юкье чов-
хам хиннача нахаца болх бар», -
дийцар тха газетага унахцІенон
ГІулакхех йолча Министерстве.

ГалгІайчен СК кердача болхлоша дув биар

Йовлой Ясмина

Россе СК урхаллен лаьрхІа болхлоша дув буаш моттиг хилар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигара.

Кьонача тохкамхоша, хІетта мара балха хьаоттан-за болча, дув биар РФ Конституци а закон а лорадара, зуламхошца, закон телхадерашца кьовсам лоаттабара тіехьа. Из лоархІаме гІа ба цар профессионални вахаре, цунца хьагойтар лакха бехктотхам шоаш кхетабеш болга.

Кхетаче дІайихьар Тохкама урхаллен актови зале, цига болхлоша, комитет кулгалхоша белгалдир, шоаш уж хьаллоацаргхилар.

Кхетаче чакхїоалаш, урхаллен кулгалхочо кердача тохкамхошта балха тіа леладу удостоверенеш дІаделар.

МВД болхлоех дегабуам бу, бюджетера ахча лочкьадаьд, аьнна, хеташ

Йовлой Ясмина

Россе МВД чурча кхерамзлен болхлоша, ГІалгІайче гІолла йолча МВД, ФСБ болхлошца цхьана, болх дІабихьар; цхьацца болча полице викалаша МВД хьашташ лаьрхІа хьахьождаь ахча лочкьадаьдий хьожаш. Из хоам газетага бир бокьонаш лораеташа.

«Из доагІаш да республикански МВД санна, кхален отделеашта а. Деррига гулдаь каьхаташ дІаделар тохкама даькьага», - йоах хоамо.

Нагахьа санна из бакьдале, уж балхара дІа а боахаргба, иштта законах боагІаш бола бехк а бергба. Цар кулгалхой а бехктотхаме озаргба.

ГІалгІайчен чурча гІулакхий министра Коробкин Михаила аьлар, полице гІулакх тоаду болх дІахо а дІахьоргба.

Илдарха-ГІалий тіарча дешархошца кхетаче дІайихьар тіема операце ветеранаша

Гаьгенаькьан Марина

Даьхенцарча безамах, цун хІама лорадеш латарах дувцаш, кхетаче дІайихьар тіема ветеранаша шахьарерча дешархошца. «Сердалога» из хоам бир «Даьхен лорбой» яхача ганза моттигерча филиала зарбан болх лелабеча Джанхотанаькьан Мадинас.

«Дешархошца кьамаьл де баьхкараш бар Хамхой Іалихан, Амаканаькьан Хьусен, Темирханаькьан Іамархан. «Библиобийса» яха культурацара кхетаче хьаллоацаш, Даьхен гІулакха латтар, цун

сий дар хІара сага вахаре мел лоархІаме да дийцар хьаьшаша. Эскаре амал дарца, тіема аренашкарча доттагІалца, вай кьаман бІухоша гойтача майралца дувзаденна хаттараш дар дешархоша тіема ветеранашка тийннараш», - йоах

тхога бенача хоамо. Ганза филиала болхлоша шахьара библиотеканна делар «Даьхен лорбой» яхча Паччахьалкхен ганза арахийца «Лакха сийле - эрсий тіема гІирс лелабар» яха книжка.

Дола-Коа белгалдир ГІалгІайчен гІалай Ди

Йовлой Ясмина

Дола-Коарча культуран цІагІа кхетам балара кхетаче хилар «Сийлахь хоам бара оагІув» яхаш, из хетаяь яр гІалгІай гІалай Денна. Из хоам «Серда-

ло» газетага бир моттигерча культуран болхлоша.

Кхетаче дІахьош хиннача Бохтаранаькьан Иманас дийцар доакьашхошта, ГІалгІайчен культуран, исторически

лерхІамах, цар чулоацамах. Иштта хьалхадаьккхар гІалаш шо-шоай белгало йолаш, цхьаяраш тіема, вахара, дин хьоахадара, кхьыдола декхараш кхоачаьде хьалъаь хиларах.

ЦІай дІахьош, библиоте-

ка болхлоша «Са мохк - хьо илии а хиннар а» яха книжкай гойтам кийчбаьбар, цо дувцар мехка истори хьакхеллача моттигах, гІалай архитектурах, ГІалгІайчен дІадахача бІаьшерен вахарах.

Магасерча Кулиева урам тлара берий майда меттаоттае лерхI

Йовлой Ясмина

Кулиева урам тларча № 5 йолча цлен бахархоша шахъара даь декхарах кхоачашдеш волча Тий-марзанькъан Мусайга дийхар, шоай цлен коа хъачувоагIача мортла кIалха воркаут-доазув хъаделла, аьнна; бакъда шахъара дас берашта лаьрхIа моттиг тоае лаьрхIар. Из хоам «Сердалога» бир мэре.

Ше араваьнна, цу моттигага хъе-жар шахъара да. Теркаме лаьцар, кьоастадаь доазув, хатар хинна болх хилча, МЧС машинаш хъачу-яь паргIата хила дезилга.

Цудухъа, берашта ловза кьоастаяь моттиг дикка тоаеш, керда хувцамаш юкьедоаладеш, болх чакхбаккха беза, аьнна, соцам бир мэра.

Цигарча бахархой хьал паргIатадоаккхаш, хул из гIулакх иштта дIадихъача.

Бахархой дехарах, Наьсарерча урам тлара никъ тоабир

Гаьгенаькъан Мартина

Хьашанаькъан цIерах болча урама бахархоша дукха дехар даь, цигара никъ тоабеш болх дIабихъар. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Наькъа хьал меттаоттадар дехаш, «Даьхен лорбой» яхача ганза моттигерча филиала болхлой оарцагIбаьхар СВО доакъашхочун дас Ведажанаяькъан Батыра. Шахъара мэраца бувзаме баьнна кIира далалехь, лерттIача хьале боалабергба, дукха хана денз тоабе безача кхъаьча никъ. Кагий кхера буллаш тоайир кIоагаш даьхка, дIа-хъа ваха хало еш хинна из моттиг», - дийцар тха газетига.

Из болх чакхбаккхарашта доккха баркал кхайкадеш бар гIадбаха бахархой.

ГIалгIайчен Шолже зулам даьнна гIулакх техкар

Йовлой Ясмина

Шолже техка даьлар коммерчески компане кулгалхочун духъалара уголовни гIулакх, из бехке веш вар 1 миллион совгIа сом даьхарах, яхаш, дийцар «Сердало» газетига бокъонаш лораеша.

Тохкамхоша белгал ма даккхара, 2019-ча шера Берда-Юртарча администрацение фирман кулгалхочуни юкье контракт чIоагIийр футболни ков тоадарах, цига оттабаь мах - 3,9 миллион сом.

Бакъда зуламхочо болх ше баьчул дукхагIа ба, аьнна, дIаязбаьб, из бахъан долаш моттигерча Iаьдала 1 миллион сома зе хилар.

Из гIулакх суде дIачуденнад. Из хьадиьлад ГIалгIай Республике гIолла йолча УФСБ, МВД лоткъамех.

«Къилбаседа Кавказа россеташа» ГIалгIайчен ЛЭПа 4 моттиге кхоачамбоацараш лехад

Иалой Муса

«Къилбаседа Кавказа россетий» - «Ингушэнеерго» филиала говзанчаша Наьсарен кхален Пхьилекъонгий-Юрта аргIанара «ЛЭП-стоп» яха болам дIабихъар. Из лаьрхIа бар бахархоша тока бIоагIий дагIаьча даькъ тIа бокъонаш телхаергIоацаш. Цу тайпара йиь моттиг гучаяьлар цу даькъ тIа.

«Дарьял-Пхьилекъонгий-Юрт (ЛЭП) 110 кВ шин оагIорахъа тока бIоагIий долхача моттига йисте хьалдеш латт цIа: энергогIирса датIакхача йиь метр мара яц цига.

Цунах тарра моттиг цхъаькха а яр - керда хьалдаь цIа белгалдир энергетикаша Пхьилекъонгий-Юрт-Водонасосни оалача 35 кВ тока

бIоагIий дагIаьча моттиге.

Шиь тока бIоагIа 35 кВ, Пхьилекъонгий-Юрт-Илдарха-ГIала яхача моттиге нийсбелар, цлен лардаш дIаехкача даькъ тIа.

Цхъаькха моттиг я, мехка вахархочо ший карта лаьрхIа лард дIайолаяь, тока бIоагIий долхача даькъ тIа хьатIа а ваьнна. Картал дехъа багIа, 35 кВ йола шолха шиь тока бIоагIа, иштта ЛЭП 6 кВ даькъ тIа трансформаторни подстанции а я.

Гучадаьннача кхоачамбоацарех энергетикаша лоткъамаш оттадаьд. Каьхаташ дIадохийтаргIа кхален а юрта а администрацешка, ГIалгIай Республике гIолла йолча Ростехнадзора Кавказски урхалене, ГIалгIайче гIолла йолча Республикан прокуратуре.

«Цхъаьца йолча моттигашка низ бола тока бIоагIий долха

лораеш йола моттигаш еригаш дIалаьцаь. Дуккха тоннаш йола тока гIирсаш бахача наьха коашка, сомий бешамашка, цленюшта геттара юхе нийслу.

Нагахъа санна цига кхоачамбоацар нийсденна моттиг хуле, лаьрххIа йола техника юкье ца яьккхача, энергогIирсаш тоаде йиш хургъаь. ЛЭПа тIабода никъ дIакъайлаб дукха гIишлош хьалъярца, - аьлар «Ингушэнеерго» филиала кулгалхочо Котаганаькъан Кимрана. Цу тайпара хьал мехка кхерамзленна новкъа да. Оаха тIахьех моттигашкара доал деча даькъ тIара Iаьдал, тIахьожам лоаттабара йола моттигаш, цу деша йоагIаш йола терко яра».

ГIишло хьалъе йолаяла-лехь, таьха деза из моттиг энергогIирс лорабара даькъ тIа нийслуш йий.

Лорадеш дола дакъа - из

лаьттан а, фецара а, хин а моттигаш чулоацаш да ЛЭПа шинна а оагIорахъара. 2009 шера саькура бетта 24-ча дийнахъа, РФ Паччахьалкхен Соцамах, могаеш йола юкъера юкъ я: 1 кВ лохагIа йолча ЛЭПа - 2 метр; 1-20 кВ ЛЭПа-10 метр; 35 кВ ЛЭПа - 15 метр; 110 кВ ЛЭПа-20 метр; иштта 100 метр хитIагIолла йолча ЛЭПа.

Белгалдаьккхача доазон тIа гIишлош хьалъе бокъо луц, е цу тIа тIабода никъ а дIакъовла йиш йолаш бац, цига нувхаш гулъе йиш яц, е машинаш лоаттаю моттиг цига хьалъе бокъо яц, материалаш лораяра складаш, спортивни майдаш, транспорт юхасецаш йола моттиг хила йиш яц цу даькъ тIа, дукханах влашагIкхийтта кхетаче а цу юхе дIаяхъа бокъо луц. МоллагIа дола гIулакх сетей компанешца влашагIдолла деза.

Ачалкхе керда тока гIирс оттабеш латт

Йовлой Ясмина

Йоккхача Ачалкхе, Рабочи урамах болх чакхбоалаш латт, керда тока гIирс оттабеш. Из болх дIахьош ба «Къилбаседа Кавказа россетей» - «Ингушэнеерго» ПАО говзанчаша, яхаш, дийцар «Сердало» газетига доал деча даькъ тIа.

Эша гIирс ийцабар МагIалбика кхален кулгалхочо Къоастой Iаддал-Хьамида тIадиллача декхарах, бахархой дехар кхоачашдеш. ХьалхагIа ток кхоачам боацаш хила-рах, цIагIа лелаю техника йох, яхаш, латкъаш хулар уж. Из болх хIанз дIахьош ба цар вахара хьашташ кхоачашдеш, ток бахъан долаш цар цIагIа лелаю техника йохаргIоацаш.

Йоал діатела
раьза
боацарашца,
Шолжа-Шахьаре
кьовсам
лоаттабу

Гаьгенаькъан Мартина

Шоашкара бокьонах йоагІаш йола йоал діатела цатугарашта духьала кьовсам лоаттабу Шолжа-Шахьаре. Йоал йоахача оагІонцара болхлой, кьахьегамга гІулакхех йола инспекци, ПАО «Сбербанка» кьахьегамхой юкье болаш, рейд дайихьар шахьаре.

Из хоам «Сердалога» бир мэре. «Нарт», «Мириджи» яхача шин доазон тІара каьхаташца кьахьегамга чІоагІо оттаянза йолаш гучаяьлар, иштта йоал теларцара тІахьожам лоаттабеча діаязьяь йоацаш болх беш яр кхы а пхи тика», - йоах тхога бенача хоам.

«Сбербанка» болхлоша теркалдир кассацара аппараташ оттаяр лоархІамеча гІулакхех долга, хІана аьлча уж цахиларах хІама эцарий бокьонаш толхаяр лоархІ.

Хица
бувзабеннача
тийшача
балхах, 99 млн
рузкъа диалга
гучадаьлар
Іаьдала

Йовлой Ясмина

99 миллион сом совгІа рузкъа юкьеьхош, хин тІагІолла діадихьа зулам гучадоаккхаш болх чакхбаьккхар Республикерча Россе УФСБ. Тийшаболх діабихьараш ба «Ингушрегионводоканала» ГУП кулгалхо, республикерча доалахьарча хІаманца, лаьтташца бувзабеннача оагІон министерствон болхлой. «Сердалога» из хоам бир Іаьдала болхлоша.

2023-ча шера ахкан тІехьарча бетта, бакьдоаца хІама юкьеьхош, каьхат оттадаьд цар. Цу юкьеяхийтаяц ГІайрбик-Юрта, Юкьерча Ачалкхера, Илдарха-ГІалий тІара хий хьалу моттигаш; цул тІехьагІа, геттара лохбаьча маьхах коммерчески лоархІаш йолча моттига діатІаязьяьй. Республиканна хинна зе 99 миллион сом совгІа да.

Тийшаболх чакхбаьккхарашта духьала гІулакх хьадийллад геттара доккха зе дарах йолча бокьон кІийлен тІа. Цу юкье хиннарий гІулакх діахо тохкаш ба тахан Іаьдала болхлой.

ГІалгІайчен МВД ветераний Кхела кулгалхочоа, Шилова преми елар

Йовлой Ясмина

ГІалгІай республике гІолла волча чурча гІулакхий министра, полице инарал-лейтенанта Коробкин Михаила, балха тІара мукъа волча милице полковника Котанаькъан Мухьмад-Салена елар Шилов Ивана цІерагІа преми, яхаш, дийцар «Сердало» газетага бокьонаш лораераша.

Из совгІат далара ба-

хьан дар; ветераний болам дегІабоалабеш, бокьонаш лораерашта социальни новкьостал деш цо кьахьийга хилар.

Лауреата луча диплома кулг яздир Россе МВД ветераний Кхела кулгалхочо, полице инарал-полковника Овчинников Николая. СовгІат дала кийчдаьдар Котанаькъанчоа «цо юкьарлон-пайданеча балха дика толамаш дахарах, вахара политика кхоачашьеш дика дакъа лацарах, доккхарІа

долча ноахала вахара хьалаш лакхдарах».

Коробкин Михаила белгалдир, Котанаькъан Мухьмад-Сале кулгалца, ГІалгІайчен чурча гІулакхий ветераний Кхел, Россе гІолла дикагІчарех цаІ хилар, цо дика хьаллаьцар балха тІара мукъабаьнна полицейскеш, бейначар дезал, иштта дика дакъа лаьцар кагирхой Даьхенцара безам кхебеча даькъ тІа.

«Кьона тохкама болхло» яхача яхьашка котваьннар белгалвир

Йовлой Ясмина

ХІара шера діакхухьаш йолча «Кьона тохкама болхло» яхача яхьашка котваьннар белгалвир Россе СК. Котало яьккхар кадетски корпусе дешаш волча Гаьгенаькъан Мухьмада. Из хоам «Сердалога» бир Іаьдала болхлоша.

Сийлахь-боккхача Даьймехка тІема юкье фашисташа гойтача харцача, біехача гІулакхех тохкама болх язбаьбар Мухьмада. Кьонача тох-

камхочоа совгІат діаденнар вар СК болхло Горчхананаькъан Іумар. «Артек» яхача халкъашта юкьерча берий лагере салаІа ваха йиш я Мухьмада.

«Кадет кийчвеш кьахьийгача хьехархочоа Налганаькъан Заьлмаханна а доккха баркал аьлар», - йоах тхога бенача хоам. «Кьона тохкама болхло» яхача яхьаша хІара шера берригача мехкара дешархой вІашагІтох. Тохкама болхлошца кхетаченаш еш, цар леладу гІулакх довзаш, шоай начІал гойташ ха діахьу дешархоша.

Кьилбаседа Кавказера полице колледж ший болх бовзийташ я

Гаьгенаькъан Мартина

Республикерча дешархошца профориентационни кхетаченаш діахьош я, Кьилбаседа Кавказера полице колледж. МагІалбикерча № 2 йолча ишкола дешархошца вІашагІкхетар хилар цар. Из

хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«ЛоархІаме кьамаьл дар дешархошца хиннар - малагІа болх хержача бакьахьа ба сага. Колледжа болхлоша берашта белгалдир, професси хоржача хана ше вахача моттиге из

мел эшаш я, діахойодача хана малагІа тайпа гІо деш хургьа, цу профессех шийна дийша ваьлча балха ваха моттиг хургий теркалде дезилга. Деша багІача хана, шоаш діахо хьорболча наькъа уйла яь хиннарий хьехамах пайда ийцар дешархоша», - йоах тхога бенача

хоам.

Иштта кхетаче дийцар колледжа факультетех, деша отташ кхоачашде дезарех, дийша баьлча діахо хьорболча наькъах. Колледжа болхлошта баркал аьлар дешархоша, из кхетаче шоашца діаяхьарах.

ГалгІайчен вахархочун заІапхо хилара бокъо меттаоттаяь

Коазой Мадина

ГалгІайчен сага бокъонех волча викала фусаме леткѣачул тІехъагІа, Наьсарен вахархочун, из заІапхо хиларах луш дола пенси хъайидара йола бокъо меттаоттаяь, яхаш, дийцар ГалгІай Республике ГІолла волча сага бокъоний викала фусаме.

Сага бокъонех волча викала балха моттиге цу ГІулакхага хъежачул тІехъагІа, 3-ча группа заІапхо хиларах луш дола пенси хъайидеш хинна 7 эзар 500 сом ахча хъайиду.

«Цул совгІа, цун хІара бетта «3-ча группа заІапхо» хиларах тІехъара тІа 3 эзар 333 сом а доагІа.

Тахан республике ГІолла, 2025 шера чІоагІаь латташ бола сага вахара Іалашон боарам цун лохагІа хиларах, кхы тІа федеральни вахар хъаллоаца ахча а доагІа цу пенсионера.

Наджгоанцхой бетта 1-ча денгара майтсела бетта 31-ча денга кхаччалца, ЕДВ, ФСД пенсена тІакхеташ дола 56 эзар 38 сом а хъалургда республикан вахархочунна укх бетта», - аьлар ГалгІайчен сага бокъонех волча викала фусаме.

Ишкол 21 оалача моттигерча ІТ говзанчашта юкъе яхъ хилар

Гаьгенаькъан Мартина

Республикерча таьрахъаца дувзаденнараш доаржарах йолча академе «DO IT» программан доакъашхошта лаьрхІа яхъ дІайихъар.

Из хоам «Сердалога» бир цу ГІулакха хъалхаэттараша.

«Хъалхадаьнна хоамашца дувзаденнараш» (ПИС) яхача оагІоно лаьрххІа дешара моттиге дІайихъар Sci-fi викторина.

Іомаьйча курсаца дувзаденнаца хаттарашта жоп луш хилар бераш, кхаь оагІонах латтача викторине. Цул тІехъагІа, хІара тоабанна юкъерча шин сага DO IT проекта веб-сайт вІашагІйоллар. ТІехъарча

оагІонца, урокаш дІакхухъаш шоаш кийчъь проекташ гойтар дешархоша», - йоах тхога кхаьчача хоам. ТолашагІа болча доакъашхошта дипломаши совгІаташи луш, чакхъьлар яхъ.

48 эзар совгІа га дІаегІар Шолжа кхалерча хъун боахаме

Коазой Мадина

Республикера хъун боахамаш меттадоаладеш болх ба дІахъош. МагІалбика кхале чакхбаькхар из болх, хІаьта Наьсарен кхален 10 га йолча хъунашка 30 эзар совгІа къахъьесте, кІарцхала гаьнаш дІаегІар.

Из болх йистебаьккхаб карарча хана, Шолжа кхален хъун моттигашка а. «Сердалога» из хоам бир Іалама ГІулакхех йолча министерстве. Шолжа кхален 20 га йолча хъунашка дІаегІараш 48 600 га я.

«Хъун доазув шердара тІехъа дика дІалаташ йола кІарцхала, къахъьесте гаьнаш я хержараш. Лаьтта тІаьдо долча хана дІайогІа езаш хиларах, хъем боацаш чакхбаькхар из болх.

Цу оагІонцарча болхлоша пхе шера тІахъоам лоаттабергба гаьнаш дІалатара, царна дезаш дола доал деш», - дийцар тхога министерстве.

«Укх шерара Россее хъехархо - 2025» яха яхъ дІайолаеннай мехка

Йовлой Ясмина

Россе хъехархой яхъаш дІайолаеш, кхетаче хъайиллар Наьсарерча № 1 йолча гимназе. Хъалхаваннараш - виь хъехархо.

«Сердалога» из хоам бир дешареи Иилмани ГІулакхех йолча Министерстве.

Шоай балхацара говзал гойташ, къахъьега

дезаш ба хъехархой. Яхъаш дІайолаеш, цу кхетаченах хъехархошта боккха пайда хургхилар теркалдеш, къамаьл дир министр волча Цъхорой Ахьмад-Башира. Моттигерча яхъаш-

ка котваьннаца хъехархочо республика гойтаргъя, Санкт-Петербурге укх шера гуйран шоллагІча бетта дІаяхъа лерхІача яхъашка.

Берий юкъярча балха Денна хетаяь кхетаче дIайихъяр мехка

Гьаьгенаькъан Мартина

Берий юкъярча балха Денна хетаяь кхетаче дIайихъяр вай мехка дешархоша. Из хоам «Сердалога» бир «Бералла наькъаш» яхача ерригача Россе проекта зарбан болх лелабераша.

«ЦIайна юкье дакъа лo-ацаш бар «Хьалхарчар болам», «Къона эскархой» яхача МагIалбика кхалерча oагIоний доакъашхой. Кхувш латтарий Даьхенцара безам чIоагIбара тIехьа тIема сийлен шахъяр йолча МагIалбике дIаяхьа лаьрхIар из кхетаче «Бералла наькъаш» яхача проектаг хьожаш йолча Кхоартой Таисияс.

Юкъярча балха oагIоний белгалонаш тIалатта байракхаш, сурташ, йоа-зош айдаь, кагирхой вахаре цу oагIоний болх мел лоархIаме ба дIахьокхаш доладелар бераш шахъяре гIолла, - йоах тхога бенача хоамо.

Укх бетта 23-ча дийнахьа, университетте йийллача наIарий Ди хургда

Коазой Мадина

ГIалгIай паччахьалкхен университетте, майгсела бетта 23-ча дийнахьа, йийллача наIарий Ди дIахьоргда, яхаш, хоам бу вуза зарбан болх лелабераша.

«Из дика таро я вай университет йовзара, малагIа балха говзалаш цига Iомаю хара, студенташца, хьехархошца къамаьл дара, иштта шоай безам бола хаттараш далара», - йоах хоамо.

Хьехархошца къамаьл хиларо аттача доаккхаргда деша оттача кагирхой хьал, экзаменах дIаялалехь а уж йистеяьлча а хьакхаштагIа хургболаш.

3700 гаргга вай мехкара бер лагерашка салоIаш хургда

Аькхенаькъан Марем

Укх шера вай мехкара 3 700 совгIа бер 33 лагере салоIаш хургда. Ишко-лашка хьаеллача 31 лагере салоIаргда 2 654 бера, «Аьрзи» яхача лагеро

тIаэцаргда 900 бер, «Къона патриот» яхача лагере 158 бера ха дIахьоргъя.

Эггара хьалхарча oагIонца хьакъоастадергда бойла диса, таро хала йолча цIарIара, CBO доакъашхой

бераш. Иштта вай мехкарча лагере салаIа кхоачаргда, Запорожски областера 50 бер.

«Гуцаранаькъан Микаила «САФМАР» яхача гIо лоатта-деча ганзага гIолла, «Аьрзи» лагере берий боагIлача боа-

раме салаIа аьттув хургбо-лаш, дукха хувцамаш даьд», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас. Республикан кулгалхочо хьоахадир, «Къона патриот» яха лагерь тоаеш болх дIабихьалга.

Наькъашкарча бокъонех дийцар Шолжа-Шахъярерча дешархошта

Аькхенаькъан Марем

Наькъашкарча кхерам-злен хьалах дувцаш, урок дIайихъяр Шолжа-Шахъярерча № 1 йолча ишколе. Дешархошца къамаьл даь-

раш бар Россе МВД ОГИБДД МО «Шолжа шахъяр» яхача oагIон кулгалхо, полице капитан Гатенаькъан Iалаудин, горсовета депутат Чибинаькъан Бахьаудин, иштта кхыбола хьаь-

ший.

Берашта хьалхадаьккхар эггара хьалхарча oагIонца наькъашка лораде дезараш малагIаш да, наькъашкара бокъонаш лораяр хIара сага

вахаре лоархIаме долга. Гатенаькъан Iалаудина берашта йовзийтар наькъашкара гIармаш, наькъ тIа моллагIа хатар ийккхача, фу де деза дийцар.

Доглан хиш длаухаш йола моттигаш цленъеш болх длабихъар Наьсаре

Йовлой Ясмина

Доглан хий длаухаш йола моттигаш цленъеш, цар болх тоабеш, къахъийгар Наьсаре. Белгалде деза, шахъара моттигашка хий цалаттийтара тлехъа из гулакх хан-ханнахъа длакхашъар лоархлеме долга. «Сердалога» из хоам бир шахъара мэре. Лотокашка хъалайна хотта, глаьнаш, нувхаш арайоахаш, хий боаггIаца боараме длагIоргдолаш къахъийгар ЖКХ болхлоша.

«Шоай цленюшта юхера хий длауха моттигаш дайикъача, ханнахъа тхога хоам беш хила, яхаш, дехар ду оаха бахархошка», - йоах ЖКХ болхлой хоам.

Хан-ханнахъа уж моттигаш цленъеш хилча, шахъара урамашка хъалайна хий латтарг-

дац, хлаьта наькъий хьал лора-дара тлехъа из чоагIа лоархлеме да.

Наьсарерча хий длаухача моттигашка тахан длахъош бар аргIанара болх ба.

ГIалгIайчен Миннаца хьалхадоаккх, хьажол де болхарашта маьхий тоха дезилга

Коазой Мадина

ГIалгIайчен араьхарча бувзамий, къаман политикан, зарбан, хоамий Министерствос цIаькха а хьалхадоаккх, хьажол де болхарашта дIабахалехъ маьхий тоха дезилга, яхаш, дийцар цигарча зарбан болх лелабераша.

Маьхий теа хилар дIадех ГIалгIайчен унахцIенон Министерствос, Роспотребнадзор санна, Саудовски Араве унахцIено лораераша а.

ТIаэцаш йолча оагIоно дIадехаш ма хиллара, хьажол де болхарашка халкъашта юкьера сертификаташ хила деза, маьхий теа хиларах йола ингалсий меттала белгало тIайолаш, иммунизаци еш, инфекцена духъала маьхий теахад, аьнна.

«Хьалхарчар Даьхе» яха ловзар дIадихъар Шолжа-Шахъареи МагIалбикеи

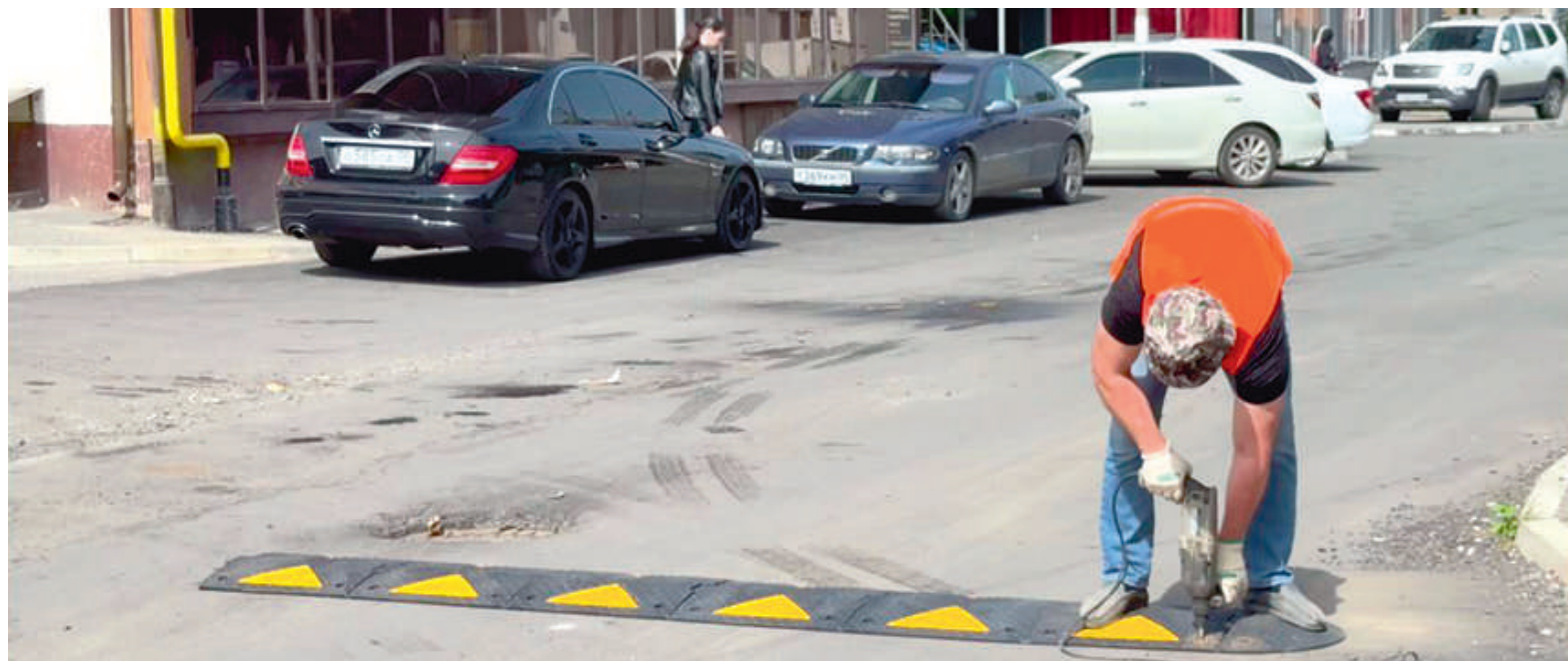
Гьаьгенаькъан Мартина

«Хьалхарчар Даьхе» яха ловзар дIадихъар Шолжа-Шахъареи МагIалбикеи. Из хоам «Сердалога» бир «Хьалхарчар болам» яхача оагIон доакъашхо волча Налганаькъан Рамзана. «ГIалгIай къаман Iадаташ, мотт, оамалаш, иштта кхыдола культуран оагIонца дувзаденнараш шоашта мишта довз гойта дезаш бар кагирхой.

Къамашта юкьерча йоккхача яхъашка шоай Даьхе лакхача боараме дIагойтара, къаман сий, яхъ лорадара, боккхагIбараш лархIарца дувзаденна гулакхаш мишта хила деза гойташ дар бераш», - йоах тхога бенача хоам.

Шолжа кхале котало Шолжа-Шахъара № 4 йолча ишкола «Синерги» яхача тоабанна кхаьчар, шоллагIа, кхоалагIа моттигаш Эбарга-Юртарча № 2 йолча ишкола «Седкий», «Маьлха эIанараш» яхача тоабай доакъашхошта елар.

МагIалбика кхале дIайихъача яхъашка, эггара толашагIа ба аьнна хьакхайкабир Заьзгакъонгий-Юртарча № 26 йолча ишкола «Ираз» яхача тоабан доакъашхой, шоллагIа моттиге эттар Йоккхача Ачалкхерча № 22 йолча ишколара «Хьалхарбараш 2» яха тоаба, хлаьта борза майдилг Йоккхача Ачалкхерча № 1 йолча ишкола «Кхетаме талгIеш» яхача тоабо йихъар.

Наькъашкара хьал тоадеш ба Шолжа-Шахъаре

Коазой Мадина

Кхерамзлен хьал чоагIдара тлехъа, наькъашка цхьацца балхаш дIакхухъаш ба, Шолжа-Шахъарерча администраце болхлой. 68 наькъашкара гIарма оттаеш, 12

машинаш сиха леларгIоаца сунташ доакхаш, 27 тайпара наькъашка басарашца кьостам беш болх дIабихъар цига. Из хоам «Сердалога» бир администраце болхлоша.

Цул совгIа, наькъашкара моттигаш шаьрьеш, клоагаш дIадукъаш баькхар болхлой. Комсомольски оалача урам тIа дир уж хувцамаш.

«Шахъара да вола Гумаранаькъан Аслан, ший гIончаца Заьзганаькъан Му-

сайца, цу моттигашкара болх малагIаца боараме чакхъбаьккхаб хъажа араваьлар. Мэра белгалдир, кхерамзлен хьал лорадара тлехъа из тайпара болх лоархлеме, хан-ханнахъа дIакхашъа безаш болга.

Инаркьерча Укуранаькъан цIерах болча урам тIа, гIашлой никъ буллаш боахк болхлой

Йовлой Ясмина

Укуранаькъан цIи лелаеца Инаркьерча урам тIа, гIашлошта лаьрхIа керда никъ билла арабаьннаб болхлой. 500 метрага кхоачаш бола никъ хургба, бахархой хьал аттачахъа доаккхаш. «Сердалога» из хоам бир администраце болхлоша.

Юртбоахама гулакхех йолча министерствос, юртара моттигаш тоаярах йолча программа гIолла, длахъош ба из болх. ХьатIабоагIа бутт чакхбалале, кийча хила безаш ба никъ, Дала аьннадале. Цу программан декхараш - юртарча моттигий хьалаш бахархошта паргIатагIа хургдолча тайпара тоадар.

10 ДИНА НАБЪКАШ

Галгай лоаме Сампай-Чуг яхача ердага хьежар

Коазой Мадина

Арганара болх дӀахьош, ЖӀайрахьа-Ахабоарзен музея-заповедника болхлоша тохкам бир Сампай-Чуг яхача ерда, из я Чуранакъан тӀема гӀаланна 200 метр гаьна, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ара юкъе кхеллача музея зарбан болх лелабераша.

Ердо ший хьалха хинна кеп еррига а йоаяьй ала йиш йолаш да цун хьал. Укх деношка цига болх беш хиннача музея болхлоша яхачох, гӀишлон тӀера тхов беррига хьарцаб, пенаш а иштта чухьарца дала доахк. Харцанза дисача пеней лакхал 1,20 метр я. Шорал уж да, 55 - 60 см кхоачаш. КӀалхара кӀийле - 7,25 кв м.

1981 шера, Мужахой М. кулгалца цу ерда тӀа археологически болх дӀабихьабар, цига дукха сагӀийна доадаьча хьайбай тӀехкаш, бухьера ира дола тӀаьскаш корадир.

«Лоаман ГалгӀайчен къаьнарча ханашка» яхача ший книжка тӀа Чакхенаькъан Д. язду «динца ювзаенна гӀишло хетаяь яр цӀен кхуврч лорабечуна».

Музея-заповедника болхлоша де деза балхаш ду цига тахан, еза лоархӀаш хинна Сампай-Чуг ГалгӀайчен културан тӀехьален гӀишлошта юкъеяхьара.

«Довза хьай дин» яха яхьаш дӀайихьар вай мехка

Коазой Мадина

Дешареи Илмани гӀулакхех йолча Министерствос эггара хьалхара «Довза хьай дин» яха яхьаш дӀайихьар дешархошта юкъе. «Дина истори» яхача дешара дакъа доаржадара, хьаллацара тӀехьа

дӀахьош бар из беркате болх. «Сердалога» из хоам бир цу моттигера. Котбаьннараш хьакхайкабир укх деношка.

Хьалхара моттиг кхаьчар Эбарга-Юртарча № 4 йолча ишкола, шоллагӀча моттиге Шолжа-Шахьарера № 7 йола

ишкол хилар, кхоалагӀа моттиг Эккажкьонгий-Юртарча № 4 йолча ишкола дешархошта елар.

Берашта совгӀаташ дӀалуш хиннар дешареи Илмани гӀулакхех йолча Министерствонна хьалха латта Цхьорой Ахьмад-Башир вар.

«Дипломаши лоархӀамае совгӀаташи луш; белгалбир хьехархой, дешархой. Цул совгӀа, цар дӀабихьача балха лакха мах оттабеш, ахчан совгӀаташ делар хьехархошта иштта лоархӀамае къахьегарах», - дийцар тхога министерстве.

«Укх шерара говзанча» яхача яхьашка котбаьннараш белгалбир

Коазой Мадина

«Укх шерара говзанча» яха ерригача Россее яхьаш дӀайихьар вай мехка. Дешареи Илмани гӀулакхех йолча Министерстве белгалбир котало яккхара. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Котбаьннараш: Чуранакъан Т. Х. цӀерах йолча Къилбаседа Кавказерча доагарах, энергетиках йолча колледжа кабелга гӀолла ток дӀа-хьа йоржаярах йолча пхьоаллен кулгал деш вола Ховтанакъан Ахьмада Ювсап, Къилбаседа Кавказерча тайп-тайпарча оагӀонех йолча колледжа ЧПОУ унахцӀенонца дувзаденнарах болча оагӀон

хьалха латташ йола Салатов Мурада Макка, Іарпенаькъан Ювсап цӀи лелаеча политехнически колледжа «Плитка тохар» яхача пхьоаллен кулгалду Албохчанаькъан Хьажбикара Ювсап.

Курске дӀаяхьа лерхӀача ерригача Россее яхьашка республика дӀахьокхаш хургва хьалхарча моттиге этта Ховтанакъан Ювсап.

«Шун къахьегам «Укх шерара говзанча» яхача яхьаша хьагойт. Вахара наькъ тӀа кагирхошта эшаргдола хӀамаш хьалхадӀоахаш, боккха пайда боаржабеш да шо шой балхаца. Доккха баркал оал аз шух хӀаранена, иштта къахьегарах», - аьлар министра Цхьорой Ахь-

мад-Башира.

«Укх шерара говзанча» яха ерригача Россее яхьаш РФ дешара гӀулакхех йолча Мини-

стерствос юкъеяхьай, юкъерча дешара моттигаш хьаллаца, иштта наӀӀал, лакха говзал йола хьехархой гучабаха.

Байтанча хиннача ТӀумхой Хьавай кхоллама сайре хилар Магасе

Гаьгенаькъан Мартина

Магасе дӀайихьар байтанча хиннача ТӀумхой Хьавай кхоллам бовзийташ йола сайре. «Сердалога» из хоам бир цу моттигера.

«Театра, кинон гӀулакхех йолча моттиго, шахьарерча култураца дувзаденнараш

доаржадеш болча оагӀоно хьаллоацаш, дӀайихьар из кхетаче. ТӀумхой Хьавай кхолламах шоашта хетар оалаш къамаьл дир гулбенача хьаьшаша. Къаман артистка йолча Охценаькъан Розас, цӀихеза артистка йолча Налганаькъан Лемас иллеш оалаш дӀайихьар из сайре», - дийцар тха газета-

га. «ТӀумхой Хьавай кхоллама сайре дӀахьоча гулбеннабар цун байтий кӀоаргал, хозал йовзараш, лоархӀараш. ХӀаране хоза дош аьлар тахан вайца йоацача байтанчах», - дийцар тхога ЦТКиКИ продюсер волча ГетагӀазанаькъан Илеза.

Галгалайчен перинатальни центре, кхерамзлен Іалашо яыйий хьожаш ба

Коазой Мадина

Республикан перинатальни центра керттерча лора Кьоастой Заретас дехарах, болхлой кхетаче хилар Центра кхерамзленах бежток-хаме волча сагацеи Навсарен-Шахаре Голла йолча ОВО кулгалхочунцеи. Из хоам «Сердало» газетага бир цу дарбанчен зарбан болх лелабераша.

Керттера дувца оттадаь дош - кхерамзлен Іалашо е езаш хилар, дІаяхьа езаш йола дешара - Іомабалара кхетаченаш вІашагІюохкар, Центр террористий зуламах лораяр.

Цу тайпара Іомабалар дІахьош хиларо таро лургя дарбанчен лорашта, из хьал дикагІа довза; цул совгІа ГалгІай Республикан Іаьдала болхлой цу даькъ Ііара кийчо гуш хургба», - аьлар цига даькъа лоацаш хиннараша.

Амбулаторешкарча балхага хьожаш, хилар МагІалбика кхале

Коазой Мадина

МагІалбика кхаленна чуйолхаш йолча юрташкарча: кхаь Ачалкхенашкарча, Кердача Редантерча, Заьзгакьонгий-Юртарча - амбулаторешкара болх малагІча боараме дІахьош ба тахка арабаьлар юькарлен унахцІенони тІахьожамеи йолча ре-

спубликерча моттига болхлой, унахцІенон гІулакхех йолча Министерствон керттерча неврологаца. Из хоам «Сердалога» бир министерствон болхлоша.

Унахошта ха дезаш дола хІамаш царна дІадозийтара болх мишта дІабода хьежар кхелахой,

иштта лазарашта духьала маьхий тохара гІулакх мишта дІадода техкар.

«Къаьстта йоккха терко йир цІийоацар яха хала лазар хІетта хьакхийттача хана гучадаккхара тІехьа болх дІакхяхьара, халача лазараша лаьцача унахошта тІахьожам лоаттабара; каьхаташцара, унахой карташцара болх малагІча боа-

раме дІахьош ба техкар.

Кхелахошта юкье хиннараша хьалхадаьккхар, лазараш гучадоахаш бола болх хан-ханнахьа дІакхяхьа безилга, иштта дегІацара дІа ца къасташ лазар долча унахошта массахана тІахьожам лоаттабе безилга», - дийцар «Сердало» газетага министерствос.

«Къахетама салтий» яха дешар-кхетаче хилар вай мехка

Коазой Мадина

ГалгІай паччахьалкхен университета студенташа лораша дІайихьар «Къахетама салтий» яха семинар, яхаш, дийцар цигарча зарбан болх лелабераша.

Семинара доакъашхой чоалхане декхар кхоачашде дезаш бар. Кхетачен хІара даькъ тІа лорашкара дІадехаш дар лакха сакхетам хилар, хІамах кхеташ хилар; сиха, дика чоалхане хьал дІадерзадар.

«Семинара чудоагІаш хилар: II Олимпиадан физиологех йола «ЭКГ йовзар», X Іилман-практически конференци «Іилман тохкамашка Голла дуне довзар», говзанч-хьехам дІабахьар «Новкъостал де, хІалак ма ве» яхача темах, VI суртий, кулгикара яьча хІамай яхь - «Кхолламга Голла-дешарга». Семинара юкье даькъа лаьцача тоабашта совгІаташ а дипломаш а делар», - аьлар «Сердало» газетага дешара моттиге.

Эндокринни лоархІаш долча лазарашцара болх дІаболабир мехка

Коазой Мадина

ХІара шера укк беттарча 25-ча дийнахьа деза деш долча дерригача дунен турса хьисаперча оьан ден хетабаь, чурча лазарашта духьала болх дІахьош ба вай мехкара эндокринологаш таханарча денгара дІаболабенна, 25-ча денга кхаччалца. Цунна тІатайжа, шоай Телеграм-оагІон тІа эндокринни лоархІача лазарех яздергда Шолжа-Шахьарерча ЦРБ лораша.

Цар белгалдечох, таханарча дийнахьа цу оагІонцара лараш геттара даржаш латт вай мехка, къаьстта дукха ба диабет дола нах.

«Уж лазараш хьахулача бахьанех, царех мишта лорава-ла веза, дегІаца цу оагІонцара лазар долга мишта ха йиш я, малагІа бахьан хоаделча тІаваха веза лорашта, дувц оаха бахархошка. Иштта, моллагІа хаттар дала йиш я лорашка, хІарадар доашхаш жоп лургда оаха.

Массане кхетаде деза, турса хьисаперча оьанна терко е езилга, вай дегІа эшараш боагІаца боараме лоаттадер цун болх болга, цу оагІонца дувзаденнараш кегаделча, вай дерригача дегІа могашал эшалулга. Цунга хьежжа, касткаста лорашта тІаводаш, ший унахцІенон хьал тохкаш, хила веза саг», - белгалдир Шолжа-Шахьарерча ЦРБ.

Хиннар дагаухийташ дола шераш

Тема доакъашхочун никъ

Наъха цIагIа хилар цун валар, адамах фу хилар ца ховш... ЦIера ала духъалъоттар цунна, тIаккха дIакъайлабоалар. Доагаш лаьтта цIенош, легаш хинна пенаш гора цунна, царца дежар цо лаьрхIа мел хиннар а. Ла ма могга йоккха чов яр дег чу лаьттар, из чов дIа ца йоалаш, дуненцара къасташ вар из, ше вийзарий бIаргашка хъежаш. Курта-те даьгар цун цIа, из хъалде аьнна бокъо еннар вар СССР герзашцарча низий министр хинна Устинов.

Яьгар тIема аренашка цунна мел енна майдилгаш, орденаш - «Сталинград мукъаяккхарах», «Кёнигсберг хъаккхарах», «Германи эшяарах», «Майрал гойтарах», иштта кхыраш а. Майдилгашца, орденашца лорадеш леладаьдар цо Керттерча тIема кулгалхочунгара баркал оалаш яздаь каьхаташ: Севастополе фашист вохаварах, Кёнигсберге лаьтгача тIема юкье денал гойтарах, Неман хин юхера фашист вохаварах. Из деррига цхьан дийнахъа дайра, даьгар... 1956-ча шера Казахстанера мехка ваьнначул тIехьагIа, цо хала вIашкадоаладеш лаьтта цIа урагIдахар, йокъ мара хIама ца дусаш. Цу шерара бIаьстен хъалхара бутт вIалла а бицлудар цунна. Ший цIенах кхийтгачул тIехьагIа, дега хинна чов вIалла а ерзацар. Дас хъалдаьча цIагIа, из дIачу ца вуташ, хийра нах бахар, керда цIа хъалде бокъо яккха волавелар из цу хана.

Хъакимашта тIаухаш, цхьанне кхычунна тIахъежавеш, го баьхар; тIема низах йолча министерствон хвалха латгача Устиновга каьхат яздалцIа. ДIаьхача ворхI шера шинель Io ца йоаккхаш лийннача бIухочоа цо белар из аьттув. 19 шу даьнна волаш вахавар из эскаре амал де. 1939-

ча шера гурахъа Хабаровске Юбигар уж Гаьнарча Малхбоален доазув лораде. Японски милитаристаша лаьрхIар ховш, духъале ергйола кийчо е езаш дар гIулакх. Амурски цIермашиннаькъо тIаэцаш хиннар дукха хIама дар. Цига болх беш хиннараш юхерча тIема оагIон цIеча эскара бIухой бар, царна юкье вар вай мехкахо Шабаз-Гире а. 148-ча танкови дивизена хъалхашка латта декхара ш кхоачашдеш вар вай мехкахо. 1941-ча шера Смоленске дIаболабелар цун тIема никъ. Москве чугIерташ хинна фашист, эскар деха, висар. Къонача бIухочун Шабаз-Гирена хъалхара майдилг енна хаяр из. Цул тIехьагIа Сталинградера моастагIа аравоаккхаш лаьттар из. Ди, бийса доацаш тIема машина ко кхостадеш, лозабаьраш медсанбате дIакхухъаш, тIема кхоачам лоаттабеш вар из. Ма даьгара детгача герза юкьегIолла лела везаш хулар цхъайолча хана. Геттара хала долча хана, оагIув хъаллоацаш новкъостий бар. Ласкин Евгений, Лисичкин Иван, Воскобойников Леонид, Еськин Степан, Мамсуров Челомет эскаре баьхкача денз доттагIал леладеш бар цунца.

Геттара чоагIа бувзам бар цун Буро тIарча Мамсуров Челометаца. ТIема наькъашка цхъана гIа боаккхаш, чакхваьлар уж шиь. Украинерча, Белоруссерча, Польшерча, Чехословакерча, Германерча тIема юкье, иштта кхийолча моттигашка вIаший уллув болаш лийлар уж, тIема совгIаташ шинне цхъатарра дар. ЧоагIа сатувсар бIухочо ший цIагIарча нахага, каьхаташ яздора лакхерча хъакимашка, ший нах хъалахар дехаш. Луш хинна жоп лоаца дар: «Фашистий эскар Къилбаседа Кавказа гаргагIорташ латтарах, хъа нах Казахстане

дIабахаб». Нана, йижарий, вежарий ше мархIа бохкаргбола ди духъалъухар бIухочоа...

1947-ча шера Акмолински областерча Сталински кхале дIакхъачар из. Станце кулгалхочо хъадийцар цунна, мел йоккха харцо тIакхелла бохабаьб гIалгIай, нохчий. Дог Iувжаш яр хинна чов, хала дар теша... Никольски оалача юртара хъакорайир цун нана, вежарий, амма йижарий цу хийрача мехка байнабар. ВорхI шу даьккхар цо дега хала йолча цу моттигашка, цхъа сатем бар - саг йоалаь, бераш хилар. Куртате цIакхъаьча, республикерча къахъегама-технологически балхашца ювзаеннача

урхаллен водитель хул цох, цIа хъалде волавелар. Вахар тоалуш латтар, кхувш латташ дар бераш а, хIаьта дега хинна эггара боккхагIа бола тоам тIема новкъост Мамсуров Челомет хъакоравар бар. ТIом сецачул тIехьагIа, Пригородни кхале вIашагIкхийтар уж.

Челомета боларах вайзавар из. Гадаборшанаькъан цIагIа чулатташ хинна эггара хъамсарагIа бола хъаьший Мамсуровш бар, иштта дукха везар царна а Шабаз-Гире. Кагирхошта юкье тайп-тайпара кхетама болх дIакхухъар цар шинне, из бахъан долаш ветераний комитета дукха совгIаташ, грамоташ тийлар

царна. ЧоагIа хала дар Шабаз-Гирена, ший хъамсара доттагIа дIаваьнначул тIехьагIа.

Дерригача вахара карт хорцаеш хилар 1992-ча шера этта ха... БIаргашта гуш, даьга урагIдахар цIа, йокъ хинна... Устиновс ше бокъо енна хъалдаь хинна, дега хъамсара цIа! Дехар, цIа доацаш, дог долаш санна хеталора. Боад латтар бIаргашка, цIера ала хинна даьгар дего лорадеш леладаьраш... Цамогаш волаш хиннача Шабаз-Гирена из боккха Iуткъам бар, лазаро лаьцаяр цун цIен-нана а, шоай лаьтара арабовла безача эттар уж, дагадоацача хана. Цига кхы тIа хоам бера, йоI Мадина дIалаьцай аьнна. Сипсой-ГIалий тIа яхаш хинна йоI йолча, ваха водаш вар Шабаз-Гире ший дезалца.

Цхъа гIа хетар этгачох... Из харцо ла низ боацаш вежар из, шорттига, халла йоахар: «Хила йиш мича яр иштта! Ди, бийса доацаш моастагI вохавеш ма лаьттарий тхо... Челомет дийна валаре... Мишта хилар ер?!...» Ха яхача, дунен бала Iайшача ветерана жоп дала саг вацар... ТIехъара денеш ший долга сакхувш, Куртате дIаволла ше, аьнна, дехар дир цо; бакъда, харцон тIехъа лаьттараша баланзар из аьттув боккхача мехка Котало йоаккхаш лаьтгача, деналах визза хиннача бIухочунна, ветерана. Наьсаре дIавеллар Шабаз-Гире. Сога из дийцар цун йоIа Маккас... ЦIай долча хана тIаювхаш хиннача кителах яда цун орденаш, майдилгаш гIанахъа духъалъух Шабаз-Гире цIен-нанна.

ЦIаккха а дицде йиш йоаца дика гIулакхаш шийх доакхаш саг вар вай мехкахо; майралца, деналца, яхъ, сий лорадеш чакхбаьккхар цо ший вахара никъ. АллахIа эггара хозагIа йолча ялсмален хъаьша волва цох!

С. ИЗОТЬЕВА

МагIалбике дийцар, бизнес дIаяхъарах йоал яккхар лакхдар

Йовлой Ясмина

МагIалбика мэре, Галай Мусас кулгал а деш, кхетаче дIайихъар, йоал яккхара хъал тоаде дагахъа, къайлагIа лелабу доалахъара болх гуччахъа хургболаш, из тоабара дола хаттараш дувцаш.

«Цига дакъа лоацаш бар Роспотребнадзора, йоал яккхара долча гIулакха тIара, МВД, прокуратуран викалаш, иштта мах беча моттигий даьй», - аьлар хоамо.

Керттера терко тIаахийтар

йоал яккхара моттигашка бизнес лелаяр дIачIоагIдаь хила дезара. Белгалду, бокъо йоацаш болх лелабеш хилар - из закон телхадеш хилар долга. Цунца цхъана белгалдир, тIахъожама-кассови техника лелае езаш хилар, цо таро лу йоал яккхара тIахъожама нийса лелабе, хъатIабоагIа пайда дикагIа гуш хилийта.

Цига лаьрхIар, цхъана рейдаш дIакхъаь мах беча моттигашка, йоал ялара закон лорадой хъожаш, кхерамзлен Iалашо йий а эшаш дола каьхаташ нийса дий а тохкаш.

Влаштіара даь ціа хьалдеш, кхоачам- боацараш далиятад Шолжа-Шахьаре

Гаьгенаькъан Мартина

Шолжа-Шахьарерча Менделеева цІерах болча урам тІа влаштіара даь ціа хьалдеш, кхоачаш ца деш дитараш гучадаьлар тІахьожаш хинна-рашта. Из хоам «Сердалога» бир Іаьдала болхлоша.

«РостехтІахьожам, ГосстройтІахьожам, Пишлошта тІахьожам лоаттабеча инспекце, мэре, иштта кхьболча цу оагІонцарча болхлошта гучадаьлар цІен подъездашта лакхе кхерамзлен хьал лорадеш дола гІирсаш доацил-га, подвалий гонахье чуерзаяь йоацилга, цхьацц а йолча моттигашкара болх чакхбакхан-за болга, цул совгІа лифт а йоацилга, кІалхарча гІата наІараш латтац, иштта фо чудайташ, кІур дІаараозийташ дола гІирсаш оттаданза да.

Хьалха «Муниципальни сакхьат» яхача программага гІолла шахьара даьга Іумаранакъан Асланага дийцар цу дерригача кхоачамбоацарех № 50 йолча цІен 1-ча гІишлон яхархочо. Цу цІагІа бахаш болча наьха бокьонаш меттаоттаеш, боагІаца боараме гІулакх чакхдакха, уж деррига кхоачамбоацараш юстардаха лаьрхІа ба хьакимаш.

«Хьалхарчар болама» медиакхетаче дІайихьар Магасе

Гаьгенаькъан Мартина

«Хьалхарчар болам» яхача оагІонна хетаяь медиакхетаче дІайихьар Магасе. Кигирхой цхьанкхетарий цІагІа дІайихьача кхетаче хьайийллача проектай яхьашка дакъа лоацаш яр тайп-тайпарча моттигашкара 8 тоаба. Из хоам «Сердалога»

бир цу оагІон болхло волча Налганакъан Рамзана. «Цхьацца кхоачамбоацараш тоадара тІехьа лоархІаме йола проекташ гойтар кигирхоша. Ціхезача нахаца дІахьоча кхетаче дакъа лаца, царгара цхьацца пайданедараш Іомаде, хьаэца ловш вар 60 совгІа дешархо.

Кхетачен хьаьший болаш, кьамаьл деш хилар блогер Барханой Джабраил, Кьаман берий театра кулгалхо Цхьорой Ібрахім, юкьарлен оагІон доакъашхо Далганакъан Чаборз, «Фу? Мичахьа? Маца?» яхача телеловзаре котваьнна Гаьгенаькъан Хьусен, байтанча Пхьугой Мадина, бизнесмен Бисайнаь-

къан Лом-Іаьла, каскадер вола Гайтакханаькъан Ислам», - дийцар тха газетага.

«МедиаГаргалло» яхача еригача Россе проекте котало яьккхар «Ча текхадаь никъ» яхача тоабо, шоллагІа моттиге эттар «ДіоагІа» яхача тоабан доакъашхой, хІаьта кхоалагІа моттиг «Хоамий цІокъболат» яхача тоабанга кхачар.

Илдарха-ГІалан дарбанче цІи йоаяра кеп оттайир, цу хатарца кьовсам лоаттабе Іомалуш

Коззой Мадина

Илдарха-ГІалан дарбанчен коа дІабихьар ГІалгІайчен МЧСа цІи йоаяра хьал дикагІа Іомадара болх, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цу боахама зарбан болх лелабераша.

Іомабалар дІадахьа дезаш дар хьалхарча гІата тІа; цІаьхха, тока саьрг лотабаларах цІи яьнна моттиг эттача санна.

ЦІга тІакхьаьчача МЧСа болхлоша хьалхарча аргІагІа цІагІара хьал миштад хара болх дІабихьар. ЦІен чухьнахьа чов яь саг волга хайча, цар из сІах кІалхарваьккхар, хьалхара новкьостал а деш. Цул тІехьагІа цар цІи йоайир.

«Цу тайпара професиональни говзал лакхьеш дІахьоча балхо кердадараш дукхагІа юкьедаха таро лу цІерца кьовсам лоаттабераша, чоалхане хьал эттача де дезар ховш хул», - аьлар ГІалгІай Республіке ГІолла йолча Россе МЧСа ГУ.

Магаса «Кванториума» чемпионат дІайихьар «Python старт» яхача программированех

Гаьгенаькъан Мартина

Республикански берий «Кванториум» яхача технопарка влаштіаьеллар «Python-старт-2025» яхача программированех йола чемпионат, яхаш, дийцар «Сердало» газе-

тага.

«Дешархошта хьалхашка лаьтта декхараш дар, шин сахьата шоашта ховш дар юкьедаьккха, тайп-тайпара чоалхане декхараш кхоачашдар. ХІара декхар кхоачашдарах баллаш

тІакхетар.

Хьалхарча мугІар тІа водаш вар Іарчакханаькъан Ислам. ШоллагІа моттиг Хазанакъан Мухьмад-Амина яр, кхоалагІа моттиг Бекбузаранакъан Мухьмад-Башира яьккхар», - аьлар хоамо.

«Технопарка болхлоша даькьалабуьц котбаьннараш. Шоашта карагІдаьннараша ІТ-технологей дунен тІарча боккхача наькъ тІа доахалда шо!» - аьлар берашка цу «Кванториума» кулгалхочо Янданакъан Салмана.

14 НАЪХА ХЪАШТАШ

ГалгIай мехка хъаяьй, «Коталон таьрахьий лувкхера» яха республикан фестиваль

Гаьгенаькъан Мартина

МагIалбика шахъара №5 йолча юкьерча ишкола даькъ тIа дIадихъар «Коталон таьрахьий лувкхера» яха республикан цIай-кхетаче, из хетадаь дар советски эскаро немций бIу бохабаь 80 шу дизара, яхаш, дийцар «Сердало» газетага дешара моттиге.

«Тема сийлен шахъара цхъан майдан тIа гулбелар инноваце говзанчаш, уж бар вай мехка дешара моттигашка багIараш. Яхье оттаяь номераш яр «VR Музей», «Нейросеть, вай даьйх бола дагалоаттам мишта дийнбергба», иштта «Коталонах дола гойтама кинош». Нийсхо йолаш хургдолаш, хIара даькъ тIа белгалбора котбаьннараш.

Дешархоша боккхача безамца дIабихъар из болх, цар гойтар проекташ, Россее истори хьакхоллар VR новкъосталца, нейросеташца», - аьлар хоамо.

«Дагалоаттама толам» яхача даькъ тIа котбаьннарашта совгIаташ а грамоташ а елар.

Яхъаш дIаяхъаро хъагойт, вай мохк лорабеш, моастагIчоа духьаллаьттарий сий деш хилар. Из болх вIашагIбеллараша яхачох, цу тайпара яхъаш дIаяхъаро, хиннар а хургдар а кердача технологешка гIолла вIашагIдолла Iомабу.

ОБЪЯВЛЕНИЯ

В соответствии с Законом Российской Федерации от 26 июня 1992 года № 3132-1 «О статусе судей в Российской Федерации» Квалификационная коллегия судей Республики Ингушетия объявляет об открытии одной вакантной должности судьи Сунженского районного суда Республики Ингушетия.

Заявления и документы, перечисленные в пункте 6 статьи 5 вышеуказанного закона Квалификационной коллегией судей Республики Ингушетия, принимаются с «22» мая 2025 г. до 18:00 ч. «19» июня 2025 г.

Обращаться по адресу: г. Магас, ул. К. Кулиева, д. 6, Управление Судебного департамента в Республике Ингушетия к секретарю Квалификационной коллегии судей Республики Ингушетия.

Утерянный аттестат, выданный ГБОУ Гимназия «Марем» г. Магас в 2007 г. на имя Бековой Лолиты Идрисовны, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624002 о неполном среднем образовании (9 кл.), выданный СОШ №2 г. Назрани в 2016 г. на имя Чахкиева Аслана Бекхановича, считать недействительным.

Хоза, безаме доазув

Шахъара моттигаш тоаеш, бахархой хъашташ теркалду

Султиганаькъан Йоакъап

ГалгIайчен шахъараш хьакхеллай тайп-тайпарча ханашка, дукха ха хьалха. Из ха кхоачам болаш я, керттера гIишлош, урамаш, цар тIа эша гIирсаш мичахъа хилча бакъахъа да хара.

Ховш ма хиллара, вахаре дукха хувцамаш хул, цу юкье йоал хоадам боллаш йола исторически ханаш а. Цхъан хана цу тайпарча доал дара даькъ тIа, масала, исторически гIишлош, сийленгаш, паркаш, базараш, административни гIишлош хиннай. Шераш дIаухаш хиларга хьежжа, юртара хьалаш дерIадоагIаш хул. Керда ценош хьалду, вахарца, промышленностаца ювзаенна моттигаш дерIадоагIа.

Цу тайпарча эргалонаша хIара шахъара, юрта доазон тIа дукха хIама хувц. Керттердар да доал деча даькъ тIара хьал, наьха вахара хьалаш лерттIа хургдола никь лохаш хилар. Из лоархIаме дош да моттигерча Iаьдала, кхыча даькъ тIа болх беш болча наха.

ХIара нах баха юрт, ший тайпара чоалхане а дерIадоагIаш а я, цу юкье гайна-ганза хувцамаш ца доалаш Iац. Из иштта долга ховш да, укх 30 шера ГалгIайчен шахъарашка, юрташка скверашка, урамашка, майдашка; уж тоаеш дIабихъача балхага хьежжача. Таханарча замо луш йолча таронашца, укх йоккха йоацача хана, дикал йолаш а хоза а хьалъаьй уж моттигаш, царца хьахилар дукха хувцамаш.

Дукха ха йоацаш, карарча шера бекарга бетта, РФ Президента Путин Владимира Госсвета президиума яьржача заседание кьамаьл деш белгалдир, цу даькъ тIа боккха болх дIахьош хилар.

Российски Федерацие субъекташка кхоачашъеш я «Вахара хьалаш» яха кьаман программа, из лаьрххIа вIашагIбеллай

вахара атта хьалаш наха хилийта, кхерамзлен Iалашо е, наьха вахаре нийслуш дола кхоачамбоацараш кIезигагIа хургдолаш, дукхагIа балха моттигаш хьакхолла. Иштта масса-нега а кхоачаш хила деза вахара хьалаш, кхерамзлен дикал йола наькъаш.

Цу дерригне а таро лургья кхоалагIа дакъа нах бахаш йола юрташ хьаллаца. Уж лаьрхIа да экономически, инфраструктура вай российский паччахьалкхен гом чIоагIбе.

Белгалдаккха дезаш да, вай республикан керттера толам ба дика наькъаш хьакхоллара даькъ тIа. Цу дешо геттара а парIатабаьхаб вай мехкахой балха ахара а, юха цIагIа чубоагIаш а нийсача, шаьрача наькъ тIа гIолла лела йиш йолаш хиларах. Кхы а лоархIамерIа да, зIамагIа йола бизнес дерIадоалае таро хилар, наьха вахара хьалаш тоаде йиш хилар.

Иштта дале а, цхъаннена кьайле йолаш дац, наькъашка дукха машинаш хиларах латта везаш моттигаш а нийслуш хилар. Геттара хала да готта урамаш хилар, цхьаккха тайпара машинаца чакхвала йиш йоацаш хул цхьадараш, цаховш цига цхьа машин юхасоце. Кхоачам болаш да Муталаланаькъан урам тIа доаллар; цига, республикан дарбанчен юхе, цун юхе ядача моттигашка геттара чоалхане хьал да.

Хьаэцаргья вай Магасера Заьзиканаькъан Идриса цIерагIа проспект, цига гIолла хIара денна бIаьш эзараш нах дехъа-сехъа бувл, иштта машинаш а лел, цул совгIа цу даькъ тIа дукха вахара хъашташ кхоачашду моттигаш яда. Кхетаде деза, ха дIа мел йода, уж кхы а дукхагIа хургйолга.

Цу тайпарча хьалдизача наькъий уйла е езаш а хул. ДукхагIа даькъе уж моттигаш наха юкье ювцаш хул, гIашлошта дехъа-сехъа балара

йола моттиг цига хъаьр дезаш, массанахъа баьццара гаьнаш дIаегIа, из доазув хоза тоадаь, цига паркаш а аллеяш а хургйолаш, цига лелаш машинаш а йоацаш.

Бакъда, цу тайпара балхаш деш хилча, дукха кьахьегIа деза, цкъа хьалхагIа тохкама болх дIабахъа беза, юкье нийслургдола кхоачамбоацараш теркалде деза. Цу тайпара проекташ кхоачашъеш хилча, хьалхарча арIагIа Iалашде деза наха дIа-юха лела таронаш цу даькъ тIа хьакхоллар.

Ховш да моллагIа дола шахъар тоаяра лаьрхIа хьадеш дола балхаш, наьха вахара хьалаш тоадара деш долга. Из доагIаш да бIаьш, эзараш болча наьха лерттIа баха таро хилий-тара, тешшаме экологически кхерамзле хилийтара, заводаша, фабрикаша, Iилман даькъ тIа, культуран моттигашка, ЖКХ оагIон болх дикагIа бергболаш.

ГалгIайчен декхараш а иштта Россее кхычахьардараш санна да.

Ираза, тахан ГалгIайчен говзанчий таро я, вай мехка а кхыча паччахьалкхен а муниципальни дешара даькъ тIа а балха говзал Iомае. Масала, машинашта дIаяха моттиг цахиларах дола бахъан кертте а лаьца, цу моттигех наха салолама, мах бара, кхоллама болх дIабахъара доазув хьаде мегаргдар.

Цхьаболча наха дагайох хьалхарча арIагIа Москвера Арбат, цо ден а бус а российский столица бахархой а хьаьший а тIаоз. Турцерча Стамбуле, йоккхагIчарех цаI йолча дунен моттиге, дукха миллионаш нах бахача, цу тайпара моттигаш массехк я. Иштта Нью-Йорка Iаьдало массехк шу хьалха Бродвея исторически цхьа дакъа гIашлошта дIаденна, машинаш йоаца моттиг йир. Из бахъан долаш, йоккхача шахъара оттам хувцарах, кхы тIа 6 эзар квадратни метр шерделар

нах лела йиш йола доазув.

Цох тара моттигерча бахархой а хьаьший безам тIабодаш йола моттигаш дукха я. Царех я велосипедаш хехкара йола моттиг, кхыйола лаьрххIа салолама моттигаш. Царна нийсса я духьал автомобилаш мара лела йиш йоацаш йола моттигаш а. ХIаьта, бIаьш квадратни метраш йола, гобаьккха баьццара бай, аьшк, бетон, хоза зиза тега гаьнаш, ший тайпара куц дола сердалон лампаш цхьана вIашагIувш йолча моттиге, наьха бIаьрг тIаотташ хул.

Из тема тохкаш бараша яхачох, цу тайпара гIашлошта лаьрхIа тоадаьча наькъашка машинашца хьовзамаш а хилац, дукхагIа болча наха унахцIена вахара никь а лелабу, дукхагIа социальни бувзамаш а хул тайп-тайпарча юрташка бахача нахаца.

Цунах тарра, тахан юкьарлонна доазув тоадара кхадж тоссаш, хьахоржаш я хьалхарча арIагIа тоае езаш йола моттигаш, из хаттар кхы а дувца дезаш да МагIалбика, Магаса, Наьсарен, Шолжа доакъош тIа, уж балхаш дIадахъа дагахъа, иштта кхыйола юрташ а белгалъеш я, цига кастлуш юкьарлон моттигаш тоае лерхIаш хиларах.

Хетаргахъа, республикан бахархоша, хоза а хеташ, дIахьу из гIулакх, дукхагIбараш раьза ба, машинаш лелаш дола наькъаш парIатагIа хургдолаш, лаьрххIа йола гIашлой моттигаш хьакхоллара. Хьалхарча арIагIа де дезар да, мехка столице малагIа моттиг дикагIа хургья нах леларгбола доазув дара. Цхьана жоп дала деза цу хаттара. Тахан эшаш да из е кхоана? Мел доккха хила деза из доазув, малагIа даькъ тIа дича бакъахъа да из? Керттердар - из кхы башха хала хаттар а дац, из кхоачашде йиш йолаш да балха юкье, моттигера хьал а чулоацаш, наха пайдане а хургдолаш.

ГалгIайчен Iалама министерствос пайда эцаш, хургья ГИС «Чарахьал»

Коазой Мадина

Карарча шера наджгоанц-хой бетта 1-ча дийнахьа денз, мехка дIаболабеннаб паччахьалкхен хоамий болх, чарахьал леладара даькъ тIа. «Чарахьал» ГИС хургья из лелабеш. Кердача хьисапера болх кхеллаб РФ министерствос, РФ таьрахьий министерствос. Укх де-ношка, Россее Iалама Министертствос кулгал а деш, ВКС кепара кхетаче хилар, цига дийцар цунга кийчо ярах, «Сервисаш лелаярах чарахьал деча даькъ тIа, цар таронаш лораярах» яха №62 йола сервис лелаярах. Цу тайпара хоам «Сердало» газетага бир ГалгIай Республикан Iалама Министерствос.

Цига даькъа лоацаш вар вай ГалгIайчера Iалама тароний, экологен министра ГIонча Iарчакханаькъан Ахьмад, хьай-баш лелаш долча доазон тIара хьал лорадеча отдела кулгалхо Булгучанаькъан Апти.

«ГИС «Чарахьал» - из я «ГосТех» даькъ тIа болх беш йола система, цо аттача боакх Iаьдала а чарахьий а бувзам лелабара болх, иштта таро лу чарахьал леладеча даькъ тIа тIахьожам дикагIа лоаттабе», - аьлар Iалам лорадераша.

Харцахьа соцадаь ахча хьаделар пензионерканна

Йовлой Ясмина

Магас-Шахьара прокуратуро моттигерча яхархочун пенсионни бокьонаш меттаоттайр, яхаш, дийцар «Сердало» газетага тIахьожам лоаттабечар.

2023 шера наджгоанцхой бетта цун къаяларах луш хинна пенси 13 эзар сомага кхоачаш кIезигдир. Из нийсделар Волгоградски областерча пенсионни фондо ревизи яьчул тIехьагIа, уж дегабуам беш хилар цун 1975-1976 шерашка хиннача балха стажах.

Прокуратуро, пенси харцахьа Iадаьккха хилар ларде а лаяца, Магаса кхален суде лоткъам чубелар.

Цу тайпара кхалсага хьаделар ший хинна пенси а, иштта соцадаь лаятта ахча а - 467 эзар сом, цу юкье индексаци йолаш. ХIанз ший доагIаш дола пенси хьайидеш я из.

Хих лорабала безилга дийцар кадеташта

Коазой Мадина

Мехкарча кадетски корпуса дешархошца, хин моттигашка лораде дезарех дувцаш, кхетаче дIахьош хилар МЧС болхлой, ПСО «Аьрзе» доакьашхошца, иштта цига даькъа

лоацаш бар республикерча хатар хиннача моттиге сиха оарцагIухача оагIон къахьегамхой.

«Сердалога» из хоам бир МЧС зарбан болх лелабераша. Болхлоша курсанташта хьалха-

даьккхар хи чу малагIа тайпара дагадоацараш нийсдала тарлу, иштта хIама хилча фу де деза.

Хин моттигашка лорае езаш йолча бокьонех дийцар курсанташта, иштта дIагойтар, цIаьхха саг хи чу водаш хатар хуле, цунна малагIаца тайпара гIо де

деза, ишттача моттигашка сиха оарцагIухараша леладараш фу гIирсаш да.

Кхетаче йистейоалаш, из деррига хьалхадоаккхаш дола каьххаташ дIадийкьар курсанташта.

Наьсарерча Iама гонахье тоаеш, болх дIахьоргба мехка

Йовлой Ясмина

Дукха хьийжа, сатийса, Наьсарерча Iама гонахьара моттигаш меттаоттаеш бола болх дIаболабергба мехка. Федеральни оагIоно гIо дарах йолча яхьашка, шахьара администраце котало яьккха баьнна аьттув ба из, Даьла къахетамца. «Сердалога» из

хоам бу шахьара администраце. Мэр волча Оздой Руслана белгалдечох, Iама гонахьара моттиг дIашерьеш дола балхаш дIадоладаьд.

«Тоаяь яьлча, наха паргIатта салала йиш йолаш моттиг хургья из, цул совгIа, шахьара куц хоздергда цу хвцамаша», - аьлар мэра.

Iама гонахьара доазув дIашердарал совгIа, керда наькьилгаш дехкаш, еррига лампаш хувцаш, керда кхуркхолг оттабеш дикка къахьегаргда цига. Иштта цу доазон тIа хьаделла лерхI ахканара кинотеатр, кхетачеш дIакхухьа доазув. Гонахьара карт, бераш ловзаш йола моттиг тоаеш, керда брусчатка Iобуллаш болх чак-

хбаккха лерхI цига, Даьла ни-заца.

Проекта чудоагIараш ма дарра гуш хургдолаш, бувзама оагIонашка гIолла гойташ хургба болх. ХьатIадоагIача кIира дIаболабала лерхI гилкемаш сувцаргдола моттигаш хьалъе, хий долча IакIалвала йиш хургйола гIирсаш оттаде.

Минимущество Ингушетии информирует о предоставлении на праве аренды земельного участка, для индивидуального жилищного строительства:

- земельный участок с кадастровым номером 06:05:0000004:1977, площадью 600 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань;

- земельный участок с кадастровым номером 06:05:0000004:1894, площадью 600 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань;

Граждане, заинтересованные в предоставлении указанного участка, имеют право в течение тридцати дней, соответственно со дня опубликования и размещения извещения, подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка. Ознакомиться со схемой расположения земельных участков, а также по иным вопросам касающихся предмета торгов, можно обратившись к организатору торгов.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань,

ЦАО, проспект Базоркина, 70, этаж 2, контактный телефон: 8(8734) 77-11-30.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений – 23.05.2025г. 09:00.

Дата окончания приема заявлений – 23.06.2025 г. 18:00.

Минимущество Ингушетии информирует о предоставлении на праве аренды земельного участка, для индивидуального жилищного строительства:

- земельный участок согласно прилагаемой схеме расположения земельного участка, площадью 600 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. С.И. Чакхиева;

- земельный участок, согласно прилагаемой схеме расположения земельного участка, площадью 567 кв.м., расположенный по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. С.И. Чакхиева;

Граждане, заинтересованные в предоставлении указанного участка, имеют право в течение тридцати дней, соответственно со дня опубликования и размещения извещения, подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка. Ознакомиться со схемой расположения земельных участков, а также по иным вопросам касающихся предмета торгов, можно обратившись к организатору торгов.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ЦАО, проспект Базоркина, 70, этаж 2, контактный телефон: 8(8734) 77-11-30.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений – 23.05.2025г. 09:00.

Дата окончания приема заявлений – 23.06.2025 г. 18:00.

сердало

Учредитель:
Государственное
автономное учреждение
«Издательский дом
«Сердало»

Главный
редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Роскомнадзора
по Республике Ингушетия.
Рег. номер ПИ № ТУ 06-00033
от 16 декабря 2024 г.
E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
ГАУ «Издательский дом «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
21 мая 2025 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № ____ Тираж: 2000 экз.

Россе яхъашка дикка толамаш даьхар панкратиона латархоша

Гаьгенаькъан Мартина

Соче дIайихъача яхъашка дикка белгал-баьлар вай панкратиона латархой. Из хоам «Сердалога» бир спор-тацарча латарах йолча федераце.

«Россе 30 моттиге-ра гулбенна спортсме-наш шоай низ гойташ бар, ше-ше котвала гIерташ. Тайп-тайпара майдил-гаш яхъар 250 спортсме-на юкье хиннача вай ялх мехкахочо. Виь саг эша-вир 66 кг дозал долча Элжаркъанаькъан Мухь-мад-Амина, Санкт-Петербургерча спортсме-нагара котало яккхар цо, 12:2 йолаш. Россе кхозза белгалваьнна чемпион ва из хIанз», - дийцар тха га-зетага.

ШоллагIча лагIа тIа ваьлар лакха говзал йола панкратионист Дзай-танаькъан Апти. Иштта борза майдилгаш йоа-хаш белгалбаьннарех бар Хамхой Адам (56 кг), ХьажжIенаькъан Мурад (57 кг), Ужахъанаькъан Заьлмаха (71 кг), Хамат-ханаькъан Илез (66 кг).

Респбликерча спор-тацарча латарах йолча фе-дераце вице-президент, панкратионах йолча то-абан воккхагIа тренер волча Гаьгенаькъан Ба-шира белгалдечох, кот-баьнна панкратионисташ Сербе дIаяхъа лерхIача дунен Чемпионате дакъа лаца йиш йолаш хургба.

Боксах йолча чемпионате котбаьннараш бовзийтар мехка

Гаьгенаькъан Мартина

Физически культурах спор-тахи йолча Министерстве цIераш яхъар бокса чемпио-нате котбаьннарий.

40 спортсмен вар яхъаш-ка дакъа лоацаш хиннараш. Шолжа-ГIалий тIа дIаяхъа лерхIача Къилбаседа Кавказа йоккхача чемпионате дакъа ло-ацаш хургба котало яккхараш.

Дошо майдилгаш яхъар Хам-хой Мухьмада (51 кг), Бохта-ранаькъан Рамзана (57 кг), Йовлой Iамархана (60 кг), Обинаькъан Хьусена (67 кг), Таркой ИбрахIима (71 кг),

ГIазгиренаькъан Джамалейлас (75 кг), Пхьилекъонгий Рахьи-ма (80 кг), Хазанаькъан Рус-лана (86 кг), Iумаранаькъан Iалихана (92 кг), ТIонганаькъан Iаддала (92 кг).

Пхьилекъонгий-Юртарча боксёраша Республикански яхье 4 майдилг яккхар

Гаьгенаькъан Мартина

Пхьилекъонгий-Юртар-ча боксёраша 4 майдилг як-кхар республикански яхье, из хетаяьяр Сийлахь-боккха-ча тIема Коталон 80 шу диза-ра, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Наьсарен кхален ад-министраце.

«11-12 шу даьннача Пхь-илекъонгий-Юртарча берий-ондаргий спортивни ишко-ла спортсменаша дика про-фессионални кийчо яьяр. Ов-

шанаькъан Исроапилах цу яхьий чемпион хилар. Хьула-хой Тимур кхоалагIча лагIа тIа эттар. Иштта борза совгIаташ даьхар Йовлой Iумара, Оздой Амира», - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Кхален администраце да-къалабувц уж а цар хьехам-чаш а, дика толамаш дахарца. Моттигерча Iаьдало яхачох, цу толамаша хьагойт латархой къахьегам лакха хилар а, дIахо спортивни даькъ тIа къахьега-ра дика масал из хилар а.

ГIалгIайчен МЧСа болхлочо толам баьккхар яйгача атлетиках

Коазой Мадина

Къилбаседа Кавказа феде-ральни куран Россе МЧСа до-азон тIарча болхлойд спарта-киаде 1000 метр адарах дошо майдилг яккхар ГIалгIай мехка ГIолла йолча Россе МЧС ГУ кадрей отдела болхлочо Трифонова Каринас, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ха-тарашца къовсам лоаттабера-ша.

«Каринас профессиональ-ни даькъ тIа укх массехк шера дIахьу яйгача атлетикацара

бувзам, цо цахаддаш дика тола-маш доах», - аьлар ГIалгIайчен МЧСе.

Кадрей отдела болхлочо даь-хача толамаша хьагойт, МЧСе Iомалуча хана, хатарашта ду-хьаллаттараш хинна Iац говзал Iомаечарца.

Ерригача тоабанна карагIдаьннар хьайцача, юкь-арча толаме, тоабашта-доакь-ашхошта юкье вай мехкахоша йиьлагIа моттиг яккхар.

Белгалду, котбаьннараш-та грамоташ, совгIаташ денна хилар.

